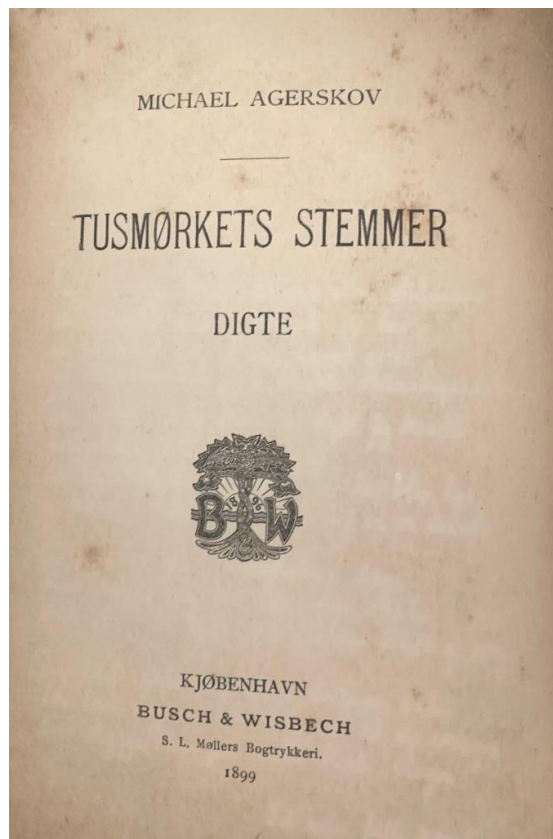
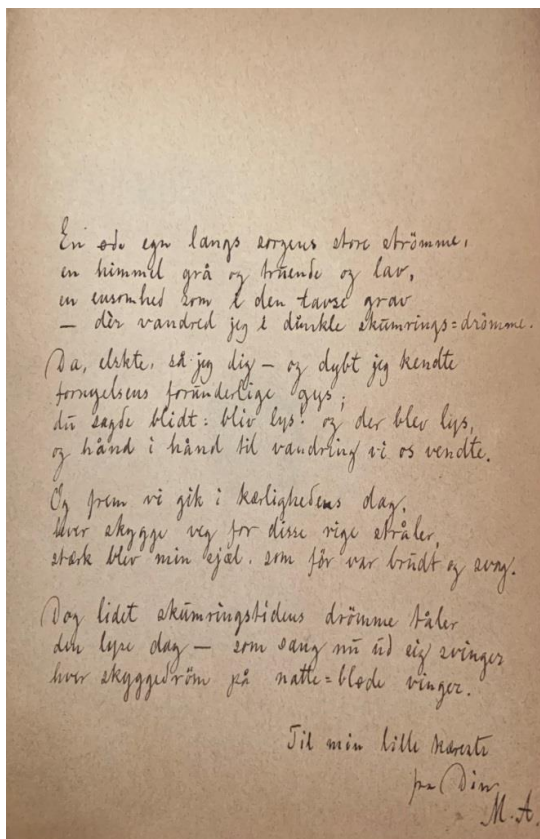

”Tusmørkets Stemmer”, dikt, Michael Agerskov 1899.

Michael Agerskovs andre diktsamling utkom i 1899 og het «Tusmørkets Stemmer». Det er vel ikke å ta for hardt i å hevde at den handler om menneskelivets mørkere sider. Men vi ser også håp og optimisme i enkelte av diktene. I min versjon av boken, som jeg har fått av etterkommerne i familien, har Agerskov dedikert diktsamlingen med et kjærlighetsdikt til sin kjæreste og hustru, Johanne Agerskov,

Med denne lille diktsamlingen, bestående av 50 nummererte dikt, utga Agerskov sin andre diktsamling. Som vanlig er språket hans vakkert og poetisk, med mange metaforer og bilder, særlig fra naturen. Tittelen «Tusmørkets Stemmer», gir leseren en pekepinn om at det er livets mørke og triste sider som er sentralt i mange av diktene. Selv om jeg ikke er en skolert litteraturviter, synes det åpenbart for meg, at diktene er bygget opp etter tradisjonelle versføtter – det være seg jamber eller trokéer. Dette er diktning med klassisk oppbygning i beste forstand. Og selv er jeg så gammeldags at jeg liker best dikt som rimer.

Det krevde ganske mye ettertanke før jeg våget meg på å skrive en omtale av diktsamlingen, og mange av diktene måtte jeg lese mange ganger for å kunne forstå innholdet og fange dets stemning. Det er ikke alltid så lett å forstå hva som er budskapet i diktene, bortsett fra at mange av dem inneholder mange svært vakre skildringer av naturen. Men når det gjelder Agerskov, så har man alltid følelsen av at diktene har en langt større dybde enn det rent bokstavelige, og jeg tar meg selv i å lete etter en større mening bak ordene hans.

I det første diktet, som heter Døden og Drømmen, heter det i første vers:

Illustrasjon fra siden med dikt nummer 1. Illustratøres navn er dessverre ikke oppgitt.

«Døden og Drømmen mødtes en kveld,
da dagen drog hen for at sove;
end dirrede det glødende sol-farvel
over de susende skove.»

Dette er jo en vakker og poetisk måte å beskrive at dagen er på hell og natten nærmer seg, men den første linjen om at døden og drømmen møttes denne kvelden, gir oss kanskje et hint om at kvelden egentlig er et bilde på livets avslutning. Døden er et sentralt tema i Agerskovs litteratur, og selv opplevde han at nære familiemedlemmer døde – hans svoger døde ung i 1894, og hans kommende svigermor i 1897. Foruten det, vokste han opp ved kysten, og har sikkert opplevd at døden kunne være en truende følgesvenn for de mange som ferdedes på havet.

Vi må heller ikke glemme at da Michael Agerskov vokste opp, var verden fremdeles preget av flere livstruende epidemier som tok livet av et stort antall mennesker, og i en stor ungflokk hørte det til sjeldenhetene at alle vokste opp og nådde voksenalderen. Penicillin var enda ikke oppdaget og selv en lungebetennelse var livstruende. Selv døde Agerskov av ettervirkninger av den såkalte spanskesyken, er kraftig influensa som tok livet av mange mennesker.

Diktet «Døden og Drømmen» fortsetter med å beskrive en svært trist rød rose som står ved en bekk og gråter hjerteblod. Både drømmen og døden passerer forbi rosen, uten å oppdage den. Til sist får vi vite at rosen ikke tør å forlate skogen for å oppfylle sine lengsler, men føler seg fanget i et fengsel i sin ensomme tilværelse. For meg oppleves det som om Agerskov ønsker å beskrive de uforløste drømmer og lengsler som vi mennesker kan ha i oss, men som vi ikke våger å forlate vår trygge tilværelse og det konforme livet for å forsøke å få oppfylt. Og selvsagt er det å få oppleve kjærlighet – å elske og bli elsket – som er den lengselen som

ligger dypest i menneskene. Og kanskje kan man si at diktet handler om et menneskes sorg når døden nærmer seg, og han/hun tenker gjennom sine uforløste lengsler som aldri ble til noe.

I 1899 var Michael Agerskov 26 år, men åpenbart svært innsiktsfull om livets ulike aspekter, og det er sikkert naturlig at en så følsom og søkende sjel er opptatt av døden. Livet er ikke langt, sett i et evighetsperspektiv, og ofte er tilværelsen så sørgelig lidelsesfull for oss mennesker. Og så skal vi alle ende våre liv ved å bli innhentet av alderdom og død. Hvordan kan noe så rikt som menneskelivet ha en så sørgelig slutt? Vel, det er mine refleksjoner, men det er assosiasjoner jeg får ved å lese mange av diktene i «Tusmørkets Stemmer».

Men heldigvis er det også trøst å hente, og i dikt nr 30, som heter «Fred» skriver forfatteren:

«Se nu lysner atter
alt med vårgrøn silke!
se nu foldes blade
ud paa spæde stilke!

Gennem livet strømmer
vårens unge toner;
nye, glade sange
ler i skovens kroner.

Og jeg selv, som atter
sjælens fred har fundet,
tør ej håbløs græde
nu i skumringsstunden.»

En meget vakker beskrivelse av opplevelsen av indre fred, der man har forsonet seg med sitt liv og kan glede seg over nye håp. Men vi aner også hvor skjørt livet oppleves, med de nye blade på spæde stilker. Og bak ligger likevel de mørke tankene og ulmer, selv om dikteren ikke tør å gråte håpløst. Her er både håp og en bakenforliggende vemod og tristhet. Ganske typisk for Agerskovs diktning, tør jeg påstå.

Jeg skulle gjerne ha skrevet mye om hvert eneste dikt i «Tusmørkets Stemmer». Jeg synes de er svært poetiske, dype og megetsigende. Jeg leser ikke så ofte poesi, men jeg må innrømme at jeg blir både beveget og betatt av Agerskovs vakre diktning. Dikt nummer 40 fascinerer meg og står ut fra de andre, fordi jeg får assosiasjoner til Agerskovs senere utgivelse av «Vandrer mod Lyset». Diktet heter «Bulmueurt», og for dem som ikke kjenner denne planten, kan jeg fortelle at den både lukter svært vondt og er svært giftig. Bladene er «hårete», men planten har egentlig en ganske vakker blomst.

Bildet under: Agerskovs dikt, «Balmueurt» ser for meg ut til å handle om mørkets grusomme innflytelse over dem som faller for dets makt. Og Balmueurt er etter min mening et svært godt valgt bilde. Balmueurt stinker utrolig vondt, og hele planten er svært giftig. Men likevel har planten en blomst som mange vil si er vakker. Et godt bilde på mørket – giftighet kombinert med fristelse. Foto fra internett.

Diktet ser etter min mening ut til å være en beskrivelse av mørkets makt, og i så måte er valget av «Bulmueurt» et svært godt bilde. En giftig og illeluktende plante, men likevel med blomster som kan fremstå som vakre. Slik lyder diktet:

«Liggrå blomst!
liggiftige blomst!
hvor tør du så frægt
blomstre her i det klare solskin?

For du tilhører natten;
da får du din kraft.
og livets fjender de brygger
i de tavse timer
en hæslig drikk,
som de hælder i dit bæger,
at alt levende skal dø,
som drikker af din kalk.

Men jeg har kendt
en såre ulykkelig mand,
hans sjæl vilde læske sig
ved dine liglæber,

forbandede blomst!
men for den mand rejste sig
ingen sol mere,
ingen dag mere;
natten ejer hans sjæl
og dæmonerne hans hjerte.”

Dette kan selvsagt være en beskrivelse av enhver person som har falt for mørkets makt. Men jeg, som kjenner «Vandrer mod Lyset», kommer i tanker om at dette er Michael Agerskovs forvarsel om det som skulle komme gjennom Johanne Agerskovs mediumistiske åpenbaring, der vi møter han som har falt aller dypest og blitt mørkets fyrste: Satan. Men i VmL møter vi altså den Satan, som takket være Kristus og de andre yngste, har vendt om til lyset, og som ber oss mennesker om tilgivelse.

Med dikt nummer 50, får vi kjenne på håpet i diktet «Det lider mod lys →». Og det kjennes godt etter at mange av Agerskovs dikt har beskjeftiget seg med det mørke, med det lidelsesfulle og med døden. Men om enn han drømmer om lyse og gode tider, kan Agerskov ikke helt la være å dvele også ved lidelse og død. Det er åpenbart en side ved hans følsomme sinn, at han ikke kan la være å se hvor stor makt mørket har over menneskenes tilværelse. I så måte minnes jeg også Jesus, som følte stor medfølelse med den lidende menneskeheten. Og Michael Agerskov er åpenbart en broder av Jesus.

”Det lider mod lys, det stunder mod vår,
Det flammer i østerlide;
Den knugende is i sønder går,
Og stoltelig bølgerne skride.

Alt dagens kjemper sig ruste og slå,
Hvo tør nu længer drømme!
Frem da, min sjæl! Skal du end forgå
I de stride, isfyldte strømme.

Det stunder mod vår, det lider mod lys,
I flammer står morgenrøden;
Jeg aner – jeg kender fornyelsens gys,
Til livet med sejr – – eller døden!”

Det er nærliggende for meg å tenke at Michael Agerskov har hatt en fjern erindring om at før hans fødsel som jordisk menneske, så var Kristus og mange av de yngste allerede i gang med «genveien» for å vinne de alle de eldste, inkludert Satan og hans dual tilbake til lyset. Gud lovet dem alle at dersom «gjenveien» lyktes, ville lysere tider opprinne for menneskeheten. Og takket være det unike samarbeidet mellom de diskarnerte yngste og deres inkarnerte, jordiske medarbeidere, som ekteparet Agerskov var en sentral del av, lyktes det å vinne de falne eldste tilbake til lyset.

Satan begynte da et helt nytt kapittel i sin lidelsesfylte tilværelse, som den angrende, hjemvendte, aller dypest falne synderen, som fikk det nye navnet, Ardor. Og lysere tider vil virkelig opprinne for menneskeheten, til tross for at det vil ta tid, fordi Ardor, da han

fremdeles var mørkets slave, la en mengde onde planer for grusomme hendelser på jorden. Planene vil være virksomme i flere århundrer fremover i tid – dessverre.

Kolbotn 18.05.2024

Sverre Avnskog